

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація та методика проведення соціально-
педагогічного тренінгу»**

підготовки магістрів

напряму 8.01010601 Соціальна педагогіка

Слов'янськ – 2015 р.

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Організація та методика проведення соціально-педагогічного тренінгу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 8.01010601 «Соціальна педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методологічні засади та специфіка соціально-педагогічного тренінгу.

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка вищої школи», «Методика викладання соціально-педагогічних дисциплін».

Програма навчальної дисципліни містить такі **змістові модулі:**

1. Специфіка та теоретичні засади соціально-педагогічного тренінгу як динамічної форми навчання
2. Технології проведення соціально-педагогічного тренінгу
3. Методологічні засади підготовки та проведення ефективного тренінгового навчання

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організація та методика проведення соціально-педагогічного тренінгу» є формування готовності магістрантів до організації та проведення соціально-педагогічного тренінгу; розвиток професійно значущих рис, якостей, здатностей.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація та методика проведення соціально-педагогічного тренінгу» є ознайомлення зі специфікою та теоретичними й методологічними засадами соціально-педагогічного тренінгу, оволодіння технологіями проведення соціально-педагогічного тренінгу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні

знати: теоретичні засади тренінгових форм навчання, специфіку їхньої організації та проведення, методику організації групового навчання, особливості проведення соціально-педагогічного тренінгу як форми динамічного навчання, структуру проведення тренінгового навчання, основні завдання тренінгу;

уміти: організовувати, готувати та проводити тренінгові заняття, визначати специфічні потреби і особливості організації тренінгового заняття залежно від конкретних соціальних завдань, що постають перед соціальним педагогом.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 108 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Специфіка та теоретичні основи соціально-педагогічного тренінгу як динамічної форми навчання

Тема 1. Тренінгові заняття як навчальний процес

Соціально-педагогічний тренінг як форма інтерактивного навчання. Особливості тренінгової форми навчання. Відмінності психологічного тренінгу та соціально-педагогічного тренінгу. Використання соціально-педагогічного тренінгу в роботі соціального педагога.

Тема 2. Організаційні та методичні аспекти підготовки соціально-педагогічного тренінгу

Специфіка підготовки тренінгового заняття як динамічної форми навчання. Етапи підготовки тренінгового навчання. Організаційні аспекти проведення соціально-педагогічного тренінгу. Методика підготовки тренінгу.

Тема 3. Історико-методологічні основи тренінгової роботи

Основні етапи становлення та використання тренінгу як інноваційної форми роботи. Основні напрями та підходи в психологічній науці, що поклали початок груповій роботі.

Тема 4. Види та класифікації тренінгів

Основні класифікації тренінгів (тренінг особистісного росту, навчальний тренінг, організаційний тренінг, тренінг спілкування, аутотренінг, груповий тренінг, навчальний тренінг тощо).

Основні види тренінгів та здійснити їх всебічну характеристику.

Змістовий модуль II

Технології проведення соціально-педагогічного тренінгу

Тема 5. Структура та основні положення тренінгового заняття

Основні етапи проведення тренінгових занять, правила організації та проведення кожного етапу. Початок соціально-педагогічного тренінгу. Основна частина проведення навчання. Завершення роботи тренінгу.

Тема 6. Методичні характеристики тренінгового заняття

Основні принципи роботи тренінгової групи. Структура тренінгової групи. Групова динаміка та етапи тренінгового процесу.

Тема 7. Методи оцінки ефективності проведення тренінгового заняття

Основна мета оцінювання ефективності тренінгового заняття. Критерії оцінювання ефективності тренінгового заняття. Показники оцінки ефективності тренінгу: рівень знань учасників, реакція аудиторії, використання учасниками набутих знань у практичній роботі.

Основні методики оцінки ефективності проведення тренінгового заняття: спостереження в ході роботи, листок спостереження; проговорення учасниками вражень від певного етапу навчання; оцінка роботи тренера; опитування – вхідна та вихідна анкета.

Змістовий модуль III

Методологічні засади підготовки та проведення ефективного тренінгового навчання

Тема 8. Професійні та особистісні якості тренера

Основні завдання спеціаліста, що організовує тренінгові роботи. Професійні якості спеціаліста, який проводить соціально-педагогічний тренінг. Основні вимоги до ведучого тренінгу.

Тема 9. Методика організації групової взаємодії

Принципи навчання дорослої аудиторії. Навички керівництва групою (індивідуальний підхід, заохочення, залучення до роботи пасивних учасників навчання). Фактори стресових ситуацій та методики виходу із них у ході соціально-педагогічного тренінгу.

Тема 10. Методика розробки плану проведення соціально-педагогічного тренінгу

Визначення основної мети та завдань соціально-педагогічного тренінгу. Аналіз основних етапів проведення тренінгу. Визначення та характеристика основних прийомів та форми роботи, що використовуються в тренінговому занятті.

Тема 11. Техніки, вправи та ігрові методи, що використовуються в тренінговій роботі

Основні техніки тренінгової роботи: міні-лекції, історії та розповіді, групові дискусії, мозковий штурм, техніка колективного навчання «кути», рольові ігри, ділові ігри. Основні ігрові методи тренінгу.

3. Рекомендована література

1. Большаков В. Ю. Психотренинг. Социодинамика, упражнения, игры / В. Ю. Большаков. – СПб.: Социально-психологический центр, 1996. – 379 с.
2. Вачков И. В. Групповые методы в работе школьного психолога: Учебно-методическое пособие / И. В. Вачков. – М.: Изд. «Ось - 89», 2002.
3. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учеб. пособ. / И. В. Вачков. – М.: Изд. «Ось – 89», 1999. – 176 с.
4. Венгер А. Л. Групповая работа со старшеклассниками, направленная на их адаптацию к новым социальным условиям / А. Л. Венгер, Ю. М. Десятникова // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С. 25-33.
5. Групповая психотерапия / Под. ред. Б. Д. Карвасарского, С. Ледера. – М.: Медицина, 1990.
6. Джексон П. Импровизация в тренинге / П. Джексон. – СПб.: Питер, 2002.
7. Зебзеева В. Эколого-психологический тренинг / В. Зебзеева // Дошкольное воспитание. – 1999. – № 7. – С.84-88.
8. Инновационные методы обучения в гражданском образовании / Величко В. В., Карпиевич Д. В., Карпиевич Е. Ф., Кириллюк Л. Г. – 2-е изд. доп. – Минск, «Медисонт», 2001.

9. Ківшик А. Онуки Карла Ліннея: екологічний тренінг для молодших підлітків / А. Ківшик // Психолог. – 2007. – №11 (251), березень. – С. 18–22.
10. Климчук В. О. Тренінг внутрішньої мотивації: результати апробації та структура / В. О. Климчук // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – №10. – С. 52–59.
11. Кругман О. Екологія душі. Психолого-екологічний тренінг / О. Кругман // Психолог довкілля. – 2010. - № 1(6). – С. 27-32.
12. Кот Н. М. Врахування регіональних особливостей при організації екологічного тренінгу з дошкільниками / Н. М. Кот // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Випуск 2. – Глухів : ГДПУ, 2003. – С. 74–77.
13. Ли Д. Практика групового тренінгу / Д. Ли. – СПб.: Питер, 2001.
14. Льюис Д. Тренінг ефективного общення / Д. Льюис. – М.: ЭКСМО-Пресс, 1996.
15. Мамешина О. С. Об ефективности еколого-психологического тренінгу / О. С. Мамешина // Практична психологія та соціальна педагогіка. – 2005. – №9. – С. 75–80.
16. Мамешина О. С. Еколого-психологический тренінг для старшокласників / О. С. Мамешина // Практична психологія та соціальна педагогіка. – 2003. – №8. – С. 17–38.
17. Менс М. Ван. Эффективное использование ролевых игр в тренінгу / Менс М. Ван. – СПб.: Питер, 2001. – 208 с.
18. Методичний посібник по проведенню тренінг курсу для соціальних працівників з питань підбору, підготовки та соціального супроводу прийомних батьків / Г. М. Бевз, А. Й. Капська, Н. М. Комарова. – К.: УІСД, 2000.
19. Мілютіна К. Психолог-тренінг / К. Мілютіна // Психолог „Шкільний світ”. – 2002. – № 14.
20. Никандаров В. В. Антитренінг, или контуры нравственных и теоретических основ психотренінгу: Учеб. пособ. / В. В. Никандаров. – СПб.: Речь, 2003.
21. Профессиональная кухня тренера (из опыта неформального образования в третьем секторе) / Отв. ред. Е. Каревич, В. Величко. – СПб.: «Невский простор», 2003.
22. Романовська Д. Д. Технологія екопсихологічного тренінгу / Д. Д. Романовська // Психологічна газета. – 2007. – №2 (74), січень. – С. 3–9.
23. Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу. Збірник методичних матеріалів / Авт. кол. Г. М. Бевз, А. Й. Капська, Н. М. Комарова. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2003.
24. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / Г. М. Бевз, О. Г. Плавник. – К. : УІСД, 2004. – Кн.1.

25. Трубник І. В. Використання тренінгових вправ у процесі екологічної підготовки майбутніх вихователів / І. В. Трубник // Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини). – К.: Наук. світ, 2007. – С. 118.
26. Трубник І. В. Тренінгові вправи в еколого-педагогічній підготовці майбутніх вихователів / І. В. Трубник // Імідж сучасного педагога: Науково-практичний освітньо-популярний журнал. – Полтава. – 2010. – № 6-7(105-106). – С. 31-33.
27. Трубник І. В. Тренінгові вправи у професійній підготовці майбутніх педагогів / І. В. Трубник // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. Спецвипуск 8. – Ч. 1.– Слов'янськ : СДПУ, 2012. – С. 279-285.
28. Фопель К. Создание команды: Психологические игры и упражнения / К. Фопель. – М.: Генезис, 2003.
29. Фопель К. Сплочение и толерантность в группе: Психологические игры и упражнения / К. Фопель. – М.: Генезис, 2003.
30. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика / К. Фопель. – М.: Генезис, 2003.
31. Фопель К. Энергия паузы: Психологические игры и упражнения: Практическое пособие / К. Фопель. – М.: Генезис, 2003.
32. Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии / И. Ялом. – СПб.: Питер, 2000.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

залік у 10 семестрі

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- поточне тестування на практичних заняттях та в процесі консультативної роботи;
- опитування та бесіди на практичних заняттях;
- перевірка виписок, тез та конспектів літературних джерел;
- поточні та підсумкові контрольні роботи;
- оцінка самостійної роботи.